

Заболотна Людмила Володимирівна

*Київський інститут інтелектуальної власності та права
Національного університету «Одеська юридична академія»,
ст. викладач кафедри загальнотеоретичної юриспруденції,
конституційного та адміністративного права,
кандидат юридичних наук*

**ДО ПИТАННЯ ВСТАНОВЛЕННЯ СУТНОСТІ АДМІНІСТРАТИВНО-
ПРАВОВОГО СТАТУСУ ДЕРЖАВНОГО СЛУЖБОВЦЯ
ДИПЛОМАТИЧНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ**

На рівні правової доктрини сформувалося усталене уявлення про дипломатичну службу як особливий вид професійної службової діяльності [1, с. 421]. У легіслаційній площині такою діяльністю як раз і є державна служба. Відповідно, у системі адміністративного права субінститут державної служби у сфері зовнішніх зв'язків (дипломатичної служби) належить до більш загального інституту державного служби в межах Загального адміністративного права. Зауважимо, що ця категорія визначалася в попередньому Законі України «Про державну службу» як професійна діяльність осіб, які займають посади в державних органах та їх апараті щодо практичного виконання завдань і функцій держави й одержують заробітну плату за рахунок державних коштів [2], а в чинному законі – публічна, професійна, політично неупереджена діяльність із практичного виконання завдань і функцій держави [3].

Що ж до законодавства про дипломатичну службу, то в ст. 1 Закону України «Про дипломатичну службу» це поняття визначається як професійна діяльність громадян України, спрямована на практичну реалізацію зовнішньої політики України, захист національних інтересів України у сфері міжнародних відносин, а також прав та інтересів громадян і юридичних осіб України за кордоном [4]. З наведеного чітко видно, що державна та дипломатична служба

співвідносяться на підставі законів логіки як загальне й одиничне поняття. Така діяльність відзначається специфікою організації, гарантій, обмежень та компетенції, кваліфікаційних вимог до працівників дипломатичної служби.

За доктринальними підходами під адміністративно-правовим статусом державних службовців дипломатичної служби потрібно розуміти через призму легального, суб'єктного, інтеракціоністського та інтегративного підходів. Зокрема, у легальному вимірі відповідна правова категорія може визначатися як встановлена та гарантована державою в конституціях та інших нормативно-правових актах система прав, свобод, законних інтересів і обов'язків суб'єкта суспільних відносин [5, с. 366]; визначений чинним законодавством перелік суб'єктивних прав, юридичних обов'язків, гарантій їх реалізації, а також обмежень, які у своїй сукупності забезпечують реалізацію державним службовцем повноважень у рамках функцій та завдань державної служби [6, с. 178].

У контексті тлумачення викладених дефініцій можна підтримати аргумент на користь недоцільності конкретизації в дефініції адміністративно-правового статусу державних службовців дипломатичної служби тих нормативно-правових актів, у яких регламентоване правове становище цих суб'єктів, але з урахуванням історії становлення дипломатичної служби – з обов'язковою вказівкою на морально-етичні та звичаєві норми. Що ж до суб'єктної індивідуалізації, то вкрай важливо зупинитися на характеристиці тих органів публічної адміністрації, які реалізують публічно-управлінську функцію у зовнішніх відносинах, оскільки це кореспондує зі специфікою їхньої діяльності. Потрібно також враховувати коректність віднесення до обсягу цього поняття категорії свобод і законних інтересів, бо вони відповідають міжнародним стандартам і відіграють значну роль у практиці відносин у сфері дипломатичної служби.

У суб'єктному вимірі адміністративно-правовий статус державних службовців дипломатичної служби розкривається як багатоаспектна категорія, що відзначається загальними, універсальними рисами, охоплює статуси різних учасників правовідносин: держави, суспільства, особи тощо; висвітлює персоніфіковані риси суб'єктів і фактичне їх становище в системі багатоманітних суспільних відносин; не може бути реалізований без обов'язків, що відповідають правам, без юридичної відповідальності в необхідних випадках, без правових гарантій; регламентує права та обов'язки суб'єктів у системному вигляді, що дає змогу здійснити порівняльний аналіз статусів різних суб'єктів, для відкриття нових шляхів для їх вдосконалення. Такий підхід робить акцент на характеристиці особливостей особи, наділеної відповідним правовим статусом, а також зв'язків із іншими суб'єктами правовідносин.

Виходячи з вищевказаного, адміністративно-правовий статус державних службовців дипломатичної служби можна класифікувати на кілька різновидів за змістовним критерієм: загальний; родовий; галузевий; індивідуальний. Так, загальний правовий статус регламентується конституційними, законодавчими положеннями щодо базових характеристик прав, свобод, законних інтересів і обов'язків особи на основі принципів права. Родовий правовий статус відображає специфіку функціональних аспектів діяльності державних службовців, галузевий – державних службовців дипломатичної служби. Два останні різновиди правового статусу засновані на положеннях загального, але містять специфічні принципи, права та обов'язки, пільги та привілеї. У цьому контексті саме дипломатичний імунітет висвітлює засадничі положення галузевого (адміністративно-правового) статусу державних службовців дипломатичної служби. Індивідуальний правовий статус при цьому є динамічною юридичною категорією, оскільки поширюється на конкретного працівника дипломатичної служби та може містити варіативний перелік

персоніфікованих прав та обов'язків у конкретних відносинах щодо здійснення публічного управління при реалізації зовнішньої політики.

Список використаної літератури:

1. Гончарова А.О. Дипломатична служба як складова частина державної служби України / А.О. Гончарова // Актуальні проблеми державного управління. – 2011. – № 1. – С. 420-424.
2. Про державну службу : Закон України від 16.12.1993 № 3723-ХІІ : із зм. і доп. станом на 01.05.2016 // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 52. – Ст. 490.
3. Про державну службу : Закон України від 10.12.2015 № 889-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2016. – № 4. – Ст. 43.
4. Про дипломатичну службу : Закон України від 20.09.2001 № 2728-III : із зм. і доп. станом на 01.05.2016 // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 5. – Ст. 29.
5. Теорія держави і права: Академічний курс : [підруч.] / Н.М. Оніщенко, О.В. Зайчук. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 688 с.
6. Литвин О.В. Адміністративно-правове регулювання статусу державного службовця в Україні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Литвин Олексій Валерійович ; Національний університет державної податкової служби України. – Ірпінь, 2009. – 210 с.